

OROSZORSZÁGOT, ÉSZ, NEM ÉRTHETED

Olga ugyanúgy fejből fújta a *Beatles Bibliát*, mint az idevonatkozó *Spionszámot*, meg milyen az keverni Lennont Leninnel. „Amihez hozzáérték, azt átalakították különös, varázsos álomvilággá. ... Epsteinnek nem voltak üzleti aggályai. Minél idősebb lett, és minél nagyobb birodalom ura, annál érzelmesebb és szentimentálisabb léleknek mutatkozott.” Blake illusztrációi Dantéhoz, Gainsborough, Turner bukkan fel Olga fejtegetésében, mellyel a teatrológus bizalmát kívánta kiérdemelni. Vlagyiszlav, a színházi ember folytatja Olga mondatát: Жёлтый подлодка a Sárga Tengeralattjáró felbukkan Artyekben, a *pionyerszkij lágerben*, ami a szovkom idők legendás modernista vasbetonja, a retró science fiction életézés, a Sárga Tengeralattjáró a parton üldözi Ringót, LSD, mint *Lucy in the Sky with Diamonds*, amolyan varjúlé, műanyag edénybe facsart károgás patkányklónba oltva, akárha egy tokiói földrengés idején, hebefrén nevetéssel leplezett ostobaság, olyan, mint Chairman Mao híres mondata, miszerint, ha északi szelek fújnak, nem betonpajzsot kell építeni, hanem szélmalmot. Építsenek mandalát a katonák, *une minute de bonheur*, kékkabátosok Borogyinónál, CIA-terv a moszkvai víztározók LSD-tartalmának szignifikáns emelésére, gyalogtúra Jaroszlavlból Kosztromába, az Arany Gyűrűn futó Komintern páncélvonata, idegen pályán vívott cseh–magyar háború, Jézus Krisztus mauserrel, a nép új ópiuma: az anarchia (Mahno), a krími levegő megrészegít és elbutít, metafizikai édesszáj, Riviéra mézbe áztatott kandiscukorral, higanyt önteni gyűszűbe, prizmatörölgetés, hörcsögtaposás, kecsketejben kifőzött tölgyfa asztal, elefántganéval telt fiókos szekrény. Elindulni a bunkerblokkban, kinyírni a személyzetet, aztán a likvidátorokkal végezni, végül a likvidátorok likvidátoraival. Sírni, ha erdőről álmodunk. Iszaak Babel Borges tinédzserkorú unokahúga, újorosz diktafon: Doronyinnak hívják, emberevő. Burját sámán, gulágon volt hitbéli okból, három hangot énekelt torokhangon, megszelídítette a pahánokat, mint Szent Jeromos az oroszánokat vagy Allen Ginsberg a Hell's Angelst, meg is kapja ezért a Szovjetunió Népművésze megtisztelő

címet, később feltalálta az időgépet, és visszahozta az életbe Jezsovot, akivel üstöllést munkához lát, hiszen tudta, hogy éjszakának kései óráján is van egy világos ablak a Kremlben, lámpafény világítja: Sztálin olvas. Napi öt-száz oldalt. Kusztogyijev erről is festett érzékletes olajképet, mikor éppen a mindenki számára oly szívszorítóan ismert mozdulattal megdörzsöli az ornyergét. Az idő nem folyó, nem lineáris áram, hanem örvény. Grúz bort nem árulnak Nyugaton a plutokraták, mert azt tartják: vér a mellékíze.

Jó, Szorokin mondta Németországból, de Vlagyiszlav, a színházi ember nem tágít: Al Brodax szkanderezik Brian Epsteinnel „a mulattatás gomba-fejű császáraitól” kötődő rajzfilmről, jó, nem Marilyn szolgálja fel a lazacos szendvicseket, viszont a „rózsaszínek és a kéknek [van] az az álomittas színe, melyet a szaksajtó pszichedelikusnak nevez, annak nyomán, hogy ilyen színeket javarészt csak kábítószer mámorában fantáziál bárki”, és igen, létezik Henry Miller az ő magasan erotikus irodalmával, és vannak nyugodt napok klisében. Nem szeretem az újorosz kifejezést, mert azt fel-

tételezi, hogy a két főváros mellett van egy harmadik, és azt Brighton Beachnek hívják. Olga, neked olyan kék a szemed, mint a tengernek Ajvazovszkij képein. És azt tudtad, hogy Feliks Edmundovics, a Cseka-alapító Dzserzsinszkij okkult körökben ismert hipnotizőr volt? Példamodell, modellpélda. Vagy ott van a Dzsingisz kánnak tulajdonított mondás a lópofákról és az emberi arcokról, a parttalan élő áradatról, melyet az ő akarata támasztott, és amely a bíborvörös alkonyi sztyeppén a semmi felé száguld, de ez a semmi nem a kietlenség, hanem a Semmi, és akkor az individuál-Temüdzsin arról értekezik, hogy ebben az áradatban hol van az Én. Ilyenek az újoroszok is, pláne, ha szilovik származásúak: egyáltalán nem megérik a jövőt, hanem formálják, azzal, hogy átcsúsznak-másznak oda, ahonnet szerintük fújni fog a szél. Ezután a szél számára nem marad más, mint hogy tényleg onnan fújjon.

Ahogy a költő mondja: Oroszországot, ész, nem érted. És ezt szexuális neurózisra sem lehet visszavezetni. Lermontov is ismerte a módszert, persze nehéz találgatni egy olyan ember belső világával kapcsolatban, aki elhatározván, hogy a Gonoszra irányítja tekintetét, végeredményképpen holmi szárnyra kapott huszár ezredesről írt poémát. Nem állítom tehát, hogy Lermontov pezsgővel fröcskölte a nőket, de fölöttebb valószínűnek tartom, tekintettel a nemi kérdés iránti örökös kíváncsiságára, illetve azokra a szemérmetlen, de abszolút elfojthatatlan asszociációkra, amelyeket ez a művelet kelt, ahányszor csak egy szép fiatal nőre irányul. Bevallom, a szóban forgó képzettársítás teljesen a hatalmába kerített. Nem emlékszem, hogy valaha is ennyire undorodtam volna magamtól. A karakülkucsmámat átítató pezsgő savanykás bűze lelkem igazi névjegykártyájának tűnik ebben a pillanatban. Részeg beszélgetés az orosz kommunizmus

ógörög gyökereiről, és hogy a filozófiát sokkal helyesebb lenne filozodómiának nevezni, akárcsak az argentin irodalmat. Űde férfiasságunkat nem feledve ballagunk az élet sivatagán keresztül, bojtos köntösben, mely alatt csíkos pizsamanadrág meredezik. Az orosz értelmiség csak kitartótként tud élni, ocsmány, gyermekded vonása ez neki. A Gonosszal kokettálni kelles, kockázat semmi, nyilvánvaló haszon. Önkéntes gazemberek hadserege, tudatosan keverik össze a fentet a lenttel, a jobbot a ballal, az általam álmodott álmot, a történelem, mint virtuális valóság valójában kisrealizmus. A szellem bekokainozott számítógépes stricije. Én az asztalra teszem a revolvereimet. Képtelenség átbújni a kerítésrudak közt, mert a pusztaság rács mögötti darabja már rég tengernyi élettapasztalatot magába záró, Afganisztánból hazaküldött cinkkoporsókkal van tele. A Kurszk atom-tengeralattjáró mélyben lebegve hidratálódó hulláiról nem is beszélve. Mámorunk természete szerint arctalan és kozmopolita. Birodalmi. Tengerbe zárt fájdalom, nyílt vízi zsákutcák, beltengerbe suvasztás, kiúttalan bírvágy.

Olga álmatag szemmel néz Vlagyiszlavra: ott van például Dejneka *A jövő pilótái* c. képe. A jövő gengszterei már eltűntek az aluljáróban, de *A jövő pilótái* című kép ott lóg egy gengszterlakás falán. Egyáltalán, mi a fenének nekünk ez az Amerika? Japánt kell követni, szomszédok vagyunk. Japán yakuzákkal meg a mi autochton, honi kertben nevelt gengszterekkel kiszorítjuk Amerikából a szuszt. Hiába háborúztunk velük '904–05-ben, már akkor is példaképek voltak. Az atombombát is az arcukba dörgöljük, a Szovjetunió széthullását is. A yakuzák nem a kicsi, életképtelen japánok, akikről a *Hét samuráj* (*Shichinin-no samurai*) parasztjai ötlenek, hanem a nagyon is menő, samurájvarkocsot, bélvédő *shirasut*, elegáns alpakkaöltönyt hordó, hónuk alatt mindkét oldalról kétméteres ausztrál csajokkal Roppongiban grasszáló életcsászara japánok. Japán szám. Három kis vonás egymás fölött, mint az ég triagrammája. Hozzá kotó-zene, szokatlan hangszínű húros hang, fakoppanás, gagaku-tánc. Japán a szégyen miatt élte meg a szabados fordulatot, egy hájtásra kiürítette a pohár tartalmát, mely leginkább a rizs főzőlevével hígított vodkára emlékeztetett. Az üveg értékét a benn élő pusztaság adja, mondta, és a vodkásüvegre kacsintott. Mi japánok, mondja Miska Japoncsik, az odeszsa-beachi bandita, nem zaklatjuk a Világmindenséget létrejöttének okaival kapcsolatos fölösleges gondolatokkal. Nem terheljük Istent Isten fogalmával.

Te vagy a mi orosz nőtípusunk, mondja Vlagyiszlav, és feljön egy kis sósavas reflux: tejfehér bőr, széles csípő, anyányi keblek, huncut szemben tükröződő pajkos gondolatok. A televízió ablak a lelki szemétdobó csövén. Átkelünk a Tenjin folyón, és elvánszorgunk a Rashomon kapujáig viharban. Tacsanka. (Titok s homály fedi a szó eredetét, etimológiailag megmagyarázhatatlan.) Ingyencek a Lewis helyére Maxim géppuskát szereltek. Az értelem a test kocsjába fogott ló (Upanisádok). Ferde fején moarészalaggal díszített tisztis kucsma, előtte a kandahári széles lejtő, kibelezett, kővel megpakolt hasüregű bajtársak, szájában a sivatagi szélben nagyobb ütő vodka íze. Máktea, házi heroin, herényi ópiumgolyó, Orlov ügetőlovak kevéske kokainért. Bezeg a szakasz huligánjai teleették magukat szibériai sámángombával, azóta azt szajkózzák, hogy ők a tibeti kozákok, lótolvaj, a főszereplő Tian Zhuangzhuang 1986-os filmjében. Körülöttünk hihetetlen mennyiségű láthatatlan elefánt is kószál, némelyik szőrös, mint a mamutok, leették róluk olvadáskor a húst a hópárducok.

Az idő egyetlen realista pillanata a most, ezt értették meg az éleaiak. Mert nem vagyunk reálisak, csak az árnyak játéka, a tűz visszfénye teremt bennünket. Újoroszok vizsgálatával foglalkozó antropológusok azt sejtik, hogy terrepjáróikon a kurbliként-csörlőként használt eszköz egyfajta döfóorr, amit még Kandahárban kísérleteztek ki. Az utolsó helyi neoplatonikus a párt XX. kongresszusa előtt megszűnt szégyellni azt, hogy teste van. Be vannak tépve. Azóta. Mindig. Elit pétervári gengszter csakúgy, mint az Arbaton flangáló moszkovita flanőr. Egy életre megszerezni az életérzést: halálíg legyen betépve az ember. Haszbulatov is állandóan be van tépve, Ruckoj is. Kétsoros rózsaszín zakójuk tatár harci mez a tűz ugráló fényében, az aranygombok kurgánból kiásott fémbiléták. Fel kell hagyni a parázson hólyagosodó banditanyál nyalogatásával, mert meghalni olyan, mint a börtönből munkatáborba, zónába kerülni. A szigorított és a havaj. Az elosztótáborban találkozni Korsunidze pahánnal. Ez jutott eszembe, ilyesmit írtak az *Ogonyokban*, még régen, amikor súlyemelést tanultam, és peresztrojka volt. A lényeg: Sztálin alatt élt úgy az ember, mint most. Nemá! Sztálin alatt a halál után ateizmus volt, most meg Szent Orosz Ortodoxia van.

Azt mondd, Olga, hogy te ismerted Budapesten Koós Jánost. Hogy mikor évente kétszer meglátogatta Budapesten Ioszif Kobzon, akkor előbb ellátogattak a Rudas fürdőbe, Szokoli Musztafa (Mustafa Sokolović) bosnyák budai pasa építtette a kupolát az ősi fürdő fölé 1566-ban, egészséges masszázs, aztán a Lila Akác étterem, valamiért azt szerették; kishalászlé, tatárbifsztek, borjúláb kirántva, vodka és fehérfröccs. Hát hol volt, hol van ehhez képest Pugacsova vagy a bulgár bikája, Kirkorov? Sehol. A mi országunk mindig is zóna volt, és az is marad. Tengerhiányos, ha belegondolsz, befagyott, száraz sivatag. A vallásellenes harcban betiltották a sámánizmust, de volt szoldatjesíva Birobidzsiban: ez sem változott, csak *à la russe nouveau*. És akkor éppen Dzsohar Dudajev csecsen lovassága Stinger rakétával a vállán lovagol immár a kazanyi sztyeppén Moszkva felé. A szamovár mellett rongyokon hering hever, régi Pravdán fanyelű bicska, uborka és olajos sprotni. Az asztal alatt vodka.

Az esztétikum területén Lenin elvtárs óvott minket a túlzott formai kísérletektől, azt tanította, hogy forradalmivá nem a meglepő forma, hanem a proletár eszmével való mély belső átítatottság teszi a művészetet. Az „Én császárságának dalai” lett a kötetem címe, kinyomtatták, ment boltokba, első napon az egész felvásároltam mind a 17 millió négyzetkilométeren, összegyűjtöttem Zagorszkban, és felgyűjtöttem. Ezzel számoltam le a költészettel. De nem számoltam le a föld alatti nevetéssel, ami azt jelenti, hogy a középkorban gyakran támadtak oroszokra mindenféle nomádok, és a parasztok föld alatti házakat képezték, ahová behajtották az állataikat, mikor a látóhatár szélén feltűnt a porfelhő.

A vodkának önmagában nincs alakja. Itt egy pohár, itt egy csészealj. Melyik az igazi alak? Mindkettő. Mindkettő igazi. A vodka csészealjban: pokol, a vodka pohárban: paradicsom. Szexnő gimnasztyorkában, lovaglónadrágban és csizmában; kezében ostor helyett olyasfajta hajlított vaskar, amivel az autók motorját indítják be régi csehszlovákok. Szuka az összes fehérszínű, nem igaz, Marmeladovna? Az a kupleráj a Herzen utcában van? A ma nemzedékének meghülyítették az agyát az amerikai cionisták. Jártam itt a közelmúltban két barátommal, puskatussal ágyékon is vágta. Pszilocib, barbitu-

rát, ecstasy? Smirnoff, Sztolicsnaja, Absolut? Tudja mit? Oldja fel az eksztázist az abszolútumban. A vodkásüvegből egy szál sárga rózsa meredezik, az olyan venger motívum, mint ahogy a népének enkezével zenélő kán, a Selyemút Vito Corleonéja meg turkesztáni motívum. Analóg, nem a digitális. A digitálishoz is van drót, persze. Nem kell a magyar elvtársakat a turkesztáni elvtársakkal nagyon összekeverni, majd csak később, hogy nagyobbat robbanjon. Addig algoritmikusan szegregáljuk őket. Gettó? Az túlzás, kifelé nem látszhat így. Stetl. Esetleg. Megismételt Sokal-ügy most már full globálban. Mert feljövünk, Olgácska, feljövünk, mint fagyott föld alól a fekete, meleg olaj Tyumenben, Olgácska! – mondta Vlagyiszlav. Olga aztán csak jó tíz év múlva jött rá, hogy mennyire érdemes lett volna tovább barátkozni vele.

